

Projekt

UCHWAŁA NR

RADY MIEJSKIEJ W OLECKU

z dnia 2021 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Olecko na
2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834) i art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Olecko na 2022 rok, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Alicja Stefanowska

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Olecku
z dnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
DLA GMINY OLECKO
NA 2022 ROK**

I. WPROWADZENIE

1. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwana dalej „ustawą”, określa zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:
 - a) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
 - b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
 - c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
 - d) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - e) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
 - f) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
2. Realizacja ww. zadań stosownie do art. 4¹ ust. 2 ustawy prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.
3. W oparciu o art. 4¹ ust. 2 ustawy, za realizację gminnego programu odpowiedzialny jest pełnomocnik, powołany przez burmistrza.
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Olecko na 2022 rok, zwany dalej „programem”:
 - a) jest zgodny z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
 - b) określa lokalne propozycje działań Gminy Olecko w zakresie realizacji zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu oraz związanych ze zjawiskiem przemocy,
 - c) jest kontynuacją ustawowych zadań realizowanych w Gminie Olecko w roku 2021 i w latach poprzednich,
 - d) stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Olecko na lata 2016-2025 przyjętej uchwałą nr ORN.0007.25.2016 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 29 kwietnia 2016 r.,
 - e) opiera się na corocznych wytycznych zawartych w rekomendacjach do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - f) jest zgodny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025,
 - g) jest poparty diagnozą lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Olecko sporządzoną w 2020 roku,
 - h) został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w latach ubiegłych.

II. DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH DLA GMINY OLECKO

Gmina Olecko jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie oleckim, w województwie warmińsko-mazurskim. Gmina liczy 21 020 mieszkańców¹. Spośród tej liczby 15 546 osób zamieszkuje na terenie miasta, a 5 474 – na wsi. Liczba dzieci i młodzieży do 18 roku życia wynosi 4 256, co stanowi 20,25% ogółu mieszkańców gminy.

Dla potrzeb opracowania Programu, firma Nowe Horyzonty z Wrocławia przeprowadziła w 2020 roku w Gminie Olecko badania oraz opracowała Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych, która jest podstawą opracowania celów oraz zadań Programu. Badania ankietowe przeprowadzono wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, 20 sprzedawców napojów alkoholowych oraz 100 dorosłych mieszkańców gminy. Przedmiotem badań były podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Wyniki diagnozy przeprowadzonej w Gminie Olecko zostały porównane z wynikami ogólnopolskiego badania ESPAD zrealizowanego w 2019 roku. Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną (European School Survey Project on Alcohol and Drugs, w skrócie ESPAD) to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co cztery lata według tych samych wystandaryzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach losowych uczniów w grupie wiekowej 15-18 lat. Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych.

W oparciu o przeprowadzone badania sporządzono analizę SWOT, która przedstawia mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Tabela 1. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• mieszkańcy Gminy Olecko odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka;• łącznie 95% respondentów uważa, że prowadzenie pojazdu nawet po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne;• 88% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych;• 99% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że spożycie nawet niewielkich ilości alkoholu jest niebezpieczne dla kobiet będących w ciąży;• 65% badanych uważa, że dostęp do alkoholu powinien zostać ograniczony;• 62% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy;• 99% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze;• łącznie 85% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu;• łącznie 100% sprzedawców nie uważa, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych;• łącznie 95% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne;• łącznie 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą	<ul style="list-style-type: none">• 94% badanych nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji uzależnienia od alkoholu;• 33% respondentów uważa, że osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie w ich środowisku lokalnym;• 22% badanych znajduje się obecnie w nałogu nikotynowym – spożywa regularnie papierosy lub e-papierosy;• 50% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa;• 46% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem;• 50% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem, że dziecko powinno bać się swoich rodziców;• łącznie 44% mieszkańców Gminy Olecko jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie;• 78% respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie;• 99% respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu;• łącznie 50% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie oraz winie jest mniej groźny jak ten zawarty w wódce;

¹ Dane z ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Olecku – stan na dzień 30 listopada 2021 r.

<ul style="list-style-type: none"> • bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu; • łącznie 95% sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Olecko uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia; • spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być bardzo rzadkim zjawiskiem; • 90% przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zjść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu; • zdecydowana większość zarówno uczniów klas młodszych (99%), jak i starszych (88%) szkoły podstawowej oraz uczniów gimnazjum (91%) nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. 	<ul style="list-style-type: none"> • 40% badanych twierdzi, że osoby spożywające alkohol w ich środowisku lokalnym zagrażają bezpieczeństwu; • 15% badanych sprzedawców alkoholu przyznaje, że próby zakupu alkoholu przez osobę nieletnią zdarzają się codziennie lub kilka razy w tygodniu; • tylko 40% badanych sprzedawców w przypadku wątpliwości do wieku osoby kupującej alkohol przyznaje, że zawsze sprawdza dokumenty potwierdzające wiek.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • większość mieszkańców Gminy Olecko pije alkohol okazjonalnie; • mieszkańcy deklarują niewielkie ilości spożywanych porcji alkoholu przy jednorazowym spożyciu. • łącznie 65% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”; • 70% badanych nigdy nie pali obecnie, a 50% wskazało, że zrobiło to po uzyskaniu pełnoletności; • 91% badanych nie zna nikogo, kto spożywałby narkotyki lub dopalacze; • 91% badanych nie ma w swoim otoczeniu osób, które padły ofiarą przestępstwa internetowego; • 75% uczniów klas 4-6 oraz 56% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej, a także 56% gimnazjalistów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy szkolnej; • 84% najmłodszych uczniów przyznaje, że chętnie uczęszcza do szkoły; • odpowiedzi uczniów pozwalają sądzić, że generalnie bardzo dobrze czują się w swojej klasie; • zdecydowana większość uczniów chciałaby lub raczej chciałaby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami; • uczniowie Gminy Olecko deklarują w większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami (SP 1-3 -98%; 4-6 – 96%; SP 7-8 – 89%; PONADSP – 96%); • na tle badań ogólnopolskich uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalisci wypadają korzystniej – inicjację alkoholową ma za sobą: 7% badanych uczniów klas młodszych SP, 23% uczniów klas starszych SP oraz 66% uczniów szkół ponadgimnazjalnych; • zdecydowana większość uczniów szkół 	<ul style="list-style-type: none"> • 33% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym; • 28% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach; • łącznie 66% mieszkańców uważa, że zjawisko uzależnienia od Internetu/komputerów jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym; • 50% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa; • 46% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem; • 50% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem, że dziecko powinno bać się swoich rodziców; • 19% procent mieszkańców uważa, że uzależnienie od hazardu jest dość lub bardzo powszechne; • łącznie 40% respondentów zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku; • wraz z wiekiem wzrasta odsetek uczniów, którzy wagarują – 25% najstarszych uczniów przyznaje, że często opuszcza lekcje; • wraz z wiekiem spada zaufanie do nauczycieli i pedagogów – 48% starszych uczniów SP i 63% ich starszych kolegów nie powiedziałoby o swojej trudności opiekunom w szkole; • inicjację nikotynową ma za sobą 4% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 21% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej oraz 48% uczniów szkół ponadgimnazjalnych; • 9% uczniów PONADSP miało kontakt

<p>podstawowych nie miała kontaktu z narkotykami i dopalaczami (SP 4-6 - 99% i SP 7-8 - 98%).</p> <ul style="list-style-type: none"> większość uczniów czuje się w szkole zdecydowanie lub raczej bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 90%, SP 7-8 - 82%, PONADSP - 89%); większość uczniów (SP 4-6 – 78%; SP 7-8 – 68%; PONADSP – 69%) nie korzystało nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach. 	<p>z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami;</p> <ul style="list-style-type: none"> uczniowie prezentują braki w świadomości na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych; 28% najmłodszych uczniów przyznaje, że na terenie szkoły są uczniowie, których się obawiają. Takiego samego zdania jest kolejno 14% (SP 4-6) i 17% (SP 7-8) i 8% najstarszej młodzieży; uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej) – jedynie 62% najmłodszych; 41% uczniów klas 7-8 oraz 73% najstarszych badanych nie doświadczyło przemocy nigdy; 21% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 34% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej i 34% gimnazjalistów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”; uczniowie również padali ofiarami włamania na konto (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 – 27%; PONADSP – 24%) oraz otrzymywali wiadomości z przezwiskami lub obelgami (SP 4-6 - 16%, SP 7-8 - 38%, PONADSP - 43%).
--	---

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Gmina Olecko 2020 r.*

Podsumowując przeprowadzone badania można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy Olecko:

- Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie krajobrazu, bezrobocie oraz zanieczyszczenie wody. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań umożliwiających zmniejszenie poziomu bezrobocia i zanieczyszczenia wody i krajobrazu.
- Bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk. Jednym ze skutków jest poczucie bezradności, które prowadzi do przemocy oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. 14% badanych mieszkańców Gminy Olecko deklaruje, że ma podejrzenia, że w ich otoczeniu znajdują się osoby doświadczające przemocy w rodzinie.
- Zaledwie 22% badanych mieszkańców posiada wiedzę na temat działań prowadzonych przez władze lokalne, których celem jest wspieranie osób doświadczających przemocy. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienia informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.
- Problem nadużywania alkoholu jest wymieniany jako jeden z ważnych problemów społecznych przez mieszkańców. Zaledwie 6% posiada wiedzę o prowadzonych lokalnie działaniach mających na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.
- Umiarkowanym problemem wśród badanych mieszkańców gminy jest problem narkotyków. 91% badanych nie zna nikogo, kto przyjmuje substancje odurzające.
- Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych oraz ich dostępność sprawiają, że problem staje się coraz bardziej rozpowszechniony. 29% przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu ocenia jako bardzo i dość powszechne.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży:

- a. Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów jest spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów szkół podstawowych problem eksperymentowania z używkami oraz substancjami psychoaktywnymi jest niewielki.
- b. Niepokojąca jest mnogość odpowiedzi wśród uczniów klas 4-6 SP, 7-8 SP oraz szkół ponadpodstawowych opowiadająca o styczności z cyberprzemocą. Otrzymywanie złośliwych komentarzy, otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, groźbami, włamania na konto, np. na portalu społecznościowym – to niektóre z przejawów cyberprzemocy, z którą spotyka się część młodzieży.
- c. Spożywanie napojów alkoholowych przez młode osoby jest stosunkowo poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Przyznało się do tego 7% badanych uczniów klas 4-6, 23% uczniów klas 7-8 oraz 66% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
- d. Badania wykazały, że spora część badanych młodych mieszkańców Gminy Olecko ma kontakt z tytoniem i narkotykami. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 4% badanych uczniów klas 4-6 szkół podstawowych, 21% badanych uczniów klas 7-8 oraz 48% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. 1% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz 2% uczniów klas 7-8 miało doświadczenia z narkotykami. Odsetek badanych uczniów szkół ponadpodstawowych sięgających po narkotyki wyniósł 9%.
- e. Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych.
- f. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów.
- g. Dopalacze cieszą się niewielką popularnością, wśród badanych uczniów. Narkotykiem, po który uczniowie sięgają najczęściej jest marihuana.
- h. Badani uczniowie we wszystkich grupach wiekowych deklarują, że zdarza im się grać na pieniądze w Internecie. Taką odpowiedź podało 7% uczniów klas 4-6, 13% uczniów klas 7-8 SP oraz 18% uczniów klas ponadpodstawowych. Jest to niepokojąca informacja.

3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych:

- a. Młodzi mieszkańcy Gminy Olecko w porównaniu z ich rówieśnikami na terenie Polski zdecydowanie rzadziej sięgają po napoje alkoholowe. 30% z nich nigdy nie sięgnęło po alkohol, 36% nie spożyło napoju alkoholowego w przeciągu ostatniego roku, a 51% w ciągu ostatniego miesiąca. W skali całej Polski jest to trend pozytywny.
- b. Ankietowani uczniowie Gminy Olecko podobnie jak ich koledzy na terenie Polski (14% wśród młodszych i 7% wśród starszych) przewidują zdrowotne konsekwencje spożywania alkoholu (13%).
- c. Rozpowszechnianie picia alkoholu oraz zażywania dopalaczy wśród badanych młodych mieszkańców gminy jest na niższym poziomie w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich. Uczniowie w Gminie Olecko znacznie rzadziej niż ich rówieśnicy, którzy wzięli udział w badaniu ogólnopolskim sięgają po papierosy i e-papierosy.
- d. Zdecydowana większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.

4. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu:

- a. Osoby spożywające alkohol są uznawane za umiarkowane zagrożenie (40% ankietowanych sprzedawców wyraża taki pogląd) a na terenie punktów sprzedaży rzadko zdarzają się nieprzyjemne zajścia związane z piciem napojów alkoholowych. W ciągu trzech ostatnich miesięcy doszło do takiego wydarzenia u 10% spośród ankietowanych sprzedawców.
- b. Ankieta wykazała, że dużo osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych bądź papierosów. Jedna czwarta badanych deklaruje, że zdarza się to kilka razy w tygodniu. Taka sama ilość wskazuje na to, że zdarza się to kilka razy w miesiącu.
- c. Badanie wskazuje, że w punktach sprzedaży większość badanych sprzedawców nie sprzedaje zakazanych substancji osobom niepełnoletnim i dobrze radzi sobie w sytuacji odmowy ich sprzedaży. 95% badanych sprzedawców nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, o której wiedziało, że jest nieletnia. Natomiast 40% badanych zawsze pyta o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta. Pozostałe 60%

robi to często.

III. ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Oferta Programu skierowana jest do wszystkich mieszkańców Gminy Olecko, a w szczególności do:

- 1) osób uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniami oraz ich rodzin,
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) dzieci i młodzieży oleckich przedszkoli i szkół,
- 4) placówek i instytucji zainteresowanych czynnym zaangażowaniem się w pracę nad rozwiązywaniem bieżących problemów alkoholowych i innych uzależnień.

IV. ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I TERAPEUTYCZNEJ

Na terenie Gminy Olecko pomocą dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób doświadczających przemocy w rodzinie zajmują się:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) placówki oświatowe,
- 3) Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia PROGRES,
- 4) Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- 5) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 6) Komenda Powiatowa Policji,
- 7) Sąd Rejonowy i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- 8) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 9) Kościół katolicki i inne związki wyznaniowe.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej Komisją, działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komisję powołuje burmistrz oraz ustala jej regulamin pracy.

Do zadań komisji należy m.in.:

- 1) inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
- 2) współpraca przy konstruowaniu programu profilaktyki i rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 3) opiniowanie corocznych projektów gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 5) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, głównie pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 6) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- 7) współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem przemocy uzależnień i przemocy w rodzinie.

Członkowie komisji realizują zadania w następujących zespołach:

- 1) ds. przeprowadzania kontroli placówek handlowych i gastronomicznych,
- 2) ds. przeprowadzania kontroli zajęć edukacyjno-profilaktycznych oraz sportowych dla dzieci i młodzieży,
- 3) ds. przeprowadzania rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego osób nadużywających napojów alkoholowych.

Tabela 2. Zadania realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.	2020 r.
posiedzenia komisji	11	10	12
posiedzenia zespołu ds. rozmów motywujących	9	10	9
kontrole punktów sprzedaży alkoholu	15	15	0
postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży alkoholu	24	22	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do komisji w 2020 roku wpłynęły 22 wnioski o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Osoby podejrzane o nadużywanie alkoholu oraz świadkowie tych zdarzeń były zapraszane na posiedzenia zespołu ds. rozmów motywujących, podczas których motywowano je do podjęcia terapii dla osób uzależnionych oraz osób współuzależnionych, zalecając wizytę w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia przy ul. Nocznickiego 15 w Olecku. Część osób skierowanych do Poradni dobrowolnie podejmuje terapię, a jej kontynuacja jest monitorowana przez komisję. Złożono 12 wniosków do Sądu Rejonowego w Olecku o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Z uwagi na pandemię w 2020 roku nie przeprowadzono kontroli placówek. Zorganizowano szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych pn. „Odpowiedzialna sprzedaż napojów alkoholowych”, w którym wzięło udział 25 sprzedawców. Przeprowadzono badanie terenowe „Tajemniczy klient” w placówkach zajmujących się sprzedażą alkoholu połączone ze szkoleniem sprzedawców. Działaniem zostały objęte 44 punkty sprzedaży na terenie Gminy Olecko.

V. CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Cel główny

Głównym celem programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie Gminy Olecko, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cel główny realizowany będzie w obszarach:

- profilaktyki uniwersalnej – adresowanej do wszystkich mieszkańców bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu;
- profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu;
- profilaktyki wskazującej – adresowanej do grup lub osób, które wykazują symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód;
- terapii – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- rehabilitacji – poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

2. Cele szczegółowe

- 1) **CEL** – zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu (art. 4¹ ust. 1 pkt 1 ustawy) – **szacunkowy koszt – 90 890,50 zł.**

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
<p>1. Zapewnienie dostępu do bezpłatnej i kompleksowej terapii uzależnienia i współuzależnienia</p>	<p>1) zajęcia terapeutyczne dla pacjentów uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin w programie terapii pogłębionej (po zakończeniu intensywnej terapii podstawowej);</p> <p>2) treningi terapeutyczne dla osób uzależnionych (ćwiczenia umiejętności zachowań konstruktywnych);</p> <p>3) psychoterapia DDA;</p> <p>4) sesje psychoterapii indywidualnej;</p> <p>5) psychoterapia dla rodzin z problemem uzależnienia lub nadużywania alkoholu;</p> <p>6) zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z problemami nadużywania lub uzależnienia od alkoholu oraz z rodzin obciążonych problemem uzależnienia od alkoholu;</p> <p>7) wspieranie działań grup samopomocowych (AA i Al-Anon) – zapewnienie lokalu do spotkań.</p>	<p>Placówki leczenia odwykowego</p> <p>Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>praca ciągła</p>
<p>2. Podniesienie wiedzy mieszkańców gminy na temat szkodliwych skutków nadużywania alkoholu</p>	<p>1) zapewnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla placówki leczenia uzależnień oraz instytucji i organizacji współpracujących w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;</p> <p>2) dyżury członków GKRPA;</p> <p>3) kampanie edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup odbiorców.</p>	<p>Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>praca ciągła</p>

3. Podejmowanie działań umożliwiających podjęcie leczenia odwykowego od alkoholu	1) kierowanie na badanie psychiatryczno-psychologiczne osób nadużywających alkoholu; 2) wnioskowanie o wszczęcie postępowania nieprocesowego o zobowiązanie do przymusowego leczenia odwykowego; 3) motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego – przeprowadzanie rozmów motywujących przez członków komisji.	Biegli sądowi Sąd Rejonowy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom Zespół ds. motywowania do leczenia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Komenda Powiatowa Policji	praca ciągła
---	---	--	--------------

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba osób korzystających z dodatkowych zajęć terapeutycznych (założenia – 15),
- 2) liczba badań psychiatryczno-psychologicznych (założenia – 30),
- 3) liczba wniosków do sądu o zobowiązanie do przymusowego leczenia odwykowego (założenia – 20),
- 4) liczba posiedzeń zespołu ds. rozmów motywujących (założenia – 12).

- 2) **CEL** – udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (art. 4¹ ust. 1 pkt 2 ustawy) – **szacunkowy koszt – 44 461 zł.**

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Organizowanie pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym, doświadczających przemocy w rodzinie	1) wczesne wykrywanie zagrożeń i zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinach – doskonalenie metod interwencji i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”; 2) informowanie o instytucjach, które udzielają pomocy oraz o formach pomocy, które mogą być świadczone członkom tych rodzin; 3) udzielanie pomocy w kierowaniu wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie przymusowego leczenia odwykowego;	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówka lecznictwa odwykowego Komenda Powiatowa Policji	praca ciągła
2. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania	1) zapewnienie dyżurów certyfikowanego specjalisty,	Pełnomocnik ds. przeciwdziałania	wg potrzeb

<p>Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie</p>	<p>prawnika oraz psychologa - certyfikowanego specjalisty ds. przemocy w rodzinie realizowanych w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie;</p> <p>2) prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy oraz treningów terapeutycznych po zakończeniu cyklu zajęć grupowych;</p> <p>3) współpraca z organizacją „Niebieska Linia” (punkt jest członkiem porozumienia „Niebieska Linia”), prenumerata specjalistycznych czasopism;</p> <p>4) pokrywanie kosztów utrzymania Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego i zaopatrzenie w materiały biurowe;</p> <p>5) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne wzmacniające kompetencje rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;</p> <p>6) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym ds. przemocy w rodzinie;</p> <p>7) współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie.</p>	<p>uzależnieniom</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p> <p>Placówki oświatowe</p>	
<p>3. Zwiększenie wiedzy i kompetencji osób i instytucji zainteresowanych udzielaniem pomocy</p>	<p>1) zorganizowanie szkolenia dla różnych grup zawodowych w zakresie udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i doznających przemocy w rodzinie.</p>	<p>Instytucje szkolące</p> <p>Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p>	<p>praca ciągła</p>

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba świadczeń z zakresu pomocy specjalistycznej, w tym instruktora, prawnika i psychologa (założenia – 300),
- 2) liczba szkoleń (założenia – 1).

- 3) **CEL** – prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących

w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych (art. 4¹ ust. 1 pkt 3 ustawy) – **szacunkowy koszt – 394 115 zł.**

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Zmiana postaw dzieci i młodzieży wobec uzależnień i przemocy – alternatywne formy spędzania wolnego czasu	<ol style="list-style-type: none"> 1) organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych z elementami profilaktyki jako alternatywnej formy spędzania czasu wolnego; 2) organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego z elementami profilaktyki dla dzieci i młodzieży z Gminy Olecko, zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez działania pedagogów ulicznych (streetworking); 3) organizacja konferencji naukowych, spotkań i koncertów profilaktycznych; 4) udział w kampaniach ogólnopolskich, zakup materiałów edukacyjnych, realizacja murala profilaktycznego; 5) udział w wydarzeniach miejskich (Olecki Dzień Zdrowia, Active Festival Olecko). 	Placówki oświatowe Trenerzy, instruktorzy Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	praca ciągła
2. Zapewnienie profesjonalnej opieki w placówkach wsparcia dziennego	<ol style="list-style-type: none"> 1) kontynuowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci ze środowisk zagrożonych dysfunkcją realizowanych w szkołach w Olecku, Gąskach i Judzikach; 2) kontynuowanie działalności placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez organizacje pozarządowe; 3) udzielanie wsparcia finansowego podmiotom na podstawie złożonych wniosków, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. 	Placówki oświatowe Trenerzy, instruktorzy Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	praca ciągła
3. Zapewnienie wypoczynku z elementami profilaktyki dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	<ol style="list-style-type: none"> 1) organizacja wypoczynku z elementami profilaktyki w okresie ferii zimowych i wakacji; 2) udzielanie wsparcia finansowego podmiotom na podstawie złożonych wniosków, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. 	Placówki oświatowe Trenerzy, instruktorzy Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Stowarzyszenia i organizacje	praca ciągła

		pozarządowe	
--	--	-------------	--

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba kampanii profilaktycznych (założenia – 2);
 - 2) liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego (założenia – 40);
 - 3) liczba dzieci korzystających z ww. form wypoczynku (założenia – 50).
- 4) **CEL** – wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 1 pkt 5 ustawy) - **szacunkowy koszt 79 699 zł.**

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Prawidłowa realizacja zadań określonych w programie i innych ustawach	1) koordynowanie działań w zakresie realizacji programu, w tym m.in. wynagrodzenie pełnomocnika, członków komisji według zasad określonych w programie, podnoszenie kwalifikacji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pełnomocnika poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu, zakup gadżetów profilaktycznych.	Samorząd gminny Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba szkoleń członków komisji (założenia – 3).
- 5) **CEL** – podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego (art. 4¹ ust. 1 pkt 6 ustawy) - **szacunkowy koszt – 10 063,50 zł.**

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi	1) dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym, – odpowiedniego oznakowania stoisk z napojami 	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom	według harmonogramu kontroli praca ciągła

	alkoholowymi; 2) podejmowanie interwencji w przypadku złamania prawa; 3) szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych.		
--	--	--	--

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba kontroli placówek handlowych i gastronomicznych (założenia – 15 placówek).

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I MONITOROWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym programie są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Sprawozdanie finansowe i merytoryczne z realizacji programu stanowi integralną część rocznego sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Olecko oraz raportu o stanie gminy i zostanie przedłożone radnym w ustawowym terminie. Za sporządzenie sprawozdania odpowiada pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom.

VII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW KOMISJI ORAZ PEŁNOMOCNIKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

Członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. za następujące czynności:

- a) za przeprowadzenie kontroli placówek handlowych i gastronomicznych (minimum 4 placówki),
- b) za kontrolę prowadzenia zajęć opiekuńczo-wychowawczych, pozalekcyjnych z elementami profilaktyki oraz sportowych dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (min. 2 zajęcia),
- c) za przeprowadzenie rozmów motywujących do leczenia odwykowego i sporządzenie notatek urzędowych z tych rozmów (min. 5 zaproszonych osób na jedno posiedzenie),
- d) za udział w posiedzeniu komisji.

Członkom komisji wykonującym zadania poza Oleckiem przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową na zasadach wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 167).

Za obsługę administracyjną Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym za prowadzenie dokumentacji związanej m.in. z rozpatrywaniem wniosków o przymusowe leczenie, odpowiada Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Sekretarzowi, a w przypadku jego nieobecności trwającej dłużej niż 1 miesiąc – członkowi komisji wyznaczonemu przez przewodniczącego, przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 750 zł brutto. W przypadku odwołania sekretarza lub złożenia przez niego rezygnacji z pełnionej funkcji – wynagrodzenie jest wypłacane proporcjonalnie do czasu pełnienia funkcji.

Za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii odpowiada pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom. Pełnomocnikowi przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 1 700 zł brutto. W przypadku odwołania pełnomocnika lub złożenia przez niego rezygnacji z pełnionej funkcji – wynagrodzenie jest wypłacane proporcjonalnie do czasu pełnienia funkcji.

Wynagrodzenie członków komisji jest wypłacane na podstawie listy obecności, w terminie 5 dni od przedłożenia listy obecności do Wydziału Finansowego. Wynagrodzenie sekretarza komisji oraz pełnomocnika ds. przeciwdziałania uzależnieniom jest wypłacane z dołu, w terminie do ostatniego roboczego dnia miesiąca.

Uzasadnienie

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom.

Podstawę do realizacji ww. zadań stanowi Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalany corocznie przez Radę Miejską.

Przedłożony program jest kontynuacją zadań realizowanych w Gminie Olecko w 2021 roku oraz w latach poprzednich. Program został poparty diagnozą lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Olecko sporządzoną w 2020 roku. Program jest adresowany do całej społeczności lokalnej, zarówno mieszkańców, jak i instytucji zaangażowanych w udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemem alkoholowym oraz doświadczających przemocy w rodzinie.

Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym programie są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Finansowanie realizacji ww. zadań określa plan finansowy opracowany na dany rok i przedłożony do projektu budżetu gminy.